

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 5 oktober 2021

Mål nr

Ö 2562-21

PARTER

Klagande

HI3G Access AB, 556593-4899

Box 7012

121 07 Stockholm-Globen

Ombud: Bolagsjurist JO

Motpart

Ullareds Teknik AB, 559084-2497

Grev Turegatan 9, 4tr

114 46 Stockholm

Ombud: Advokat DMS

SAKEN

Förbehåll vid utlämnande av handling

Dok.Id 213410

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstodomstolen.se	

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2021-03-29 i mål Ö 14581-20

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och avvisar Ullareds Teknik AB:s överklagande.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

HI3G Access AB har yrkat att Högsta domstolen ska undanröja hovrättens beslut om förbehåll och avvisa Ullareds Teknik AB:s överklagande.

Ullareds Teknik AB har motsatt sig ändring.

SKÄL

Bakgrund

1. I en pågående tvist mellan Ullareds Teknik AB och HI3G Access AB gav HI3G in ett återförsäljaravtal som stöd för sin talan. HI3G begärde att tingsrätten enligt 6 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken skulle förordna om vissa förbehåll i samband med utlämnandet till motparten, eftersom handlingen innehöll företagshemligheter. Tingsrätten biföll begäran och lämnade ut avtalet till Ullareds med det förbehållet att handlingen inte fick lämnas vidare eller utnyttjas i annat sammanhang än i den aktuella tvisten. I avgörandet angavs att beslutet om förbehåll fick överklagas särskilt.
2. Ullareds överklagade beslutet till hovrätten och begärde att förbehållet skulle upphävas. HI3G motsatte sig ändring och yrkade att överklagandet skulle avvisas med hänvisning till att beslut om förbehåll som uppställs enligt

rättegångsbalken endast får överklagas i samband med dom eller slutligt beslut i målet.

3. Hovrätten har funnit att tingsrättens beslut fick överklagas särskilt enligt 6 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och har därför avslagit yrkandet om avvisning. Hovrätten har upphävt tingsrättens beslut om förbehåll.

Frågan i målet

4. Frågan i målet är om beslutet om förbehåll får överklagas särskilt eller endast i samband med dom eller slutligt beslut i målet.

Utlämnande enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen

5. Grundläggande regler om överklagande av beslut angående utlämnande av allmän handling finns i 2 kap. 19 § tryckfrihetsförordningen. Av denna bestämmelse och vissa kompletterande bestämmelser i 6 kap. offentlighets- och sekretesslagen framgår att ett beslut om utlämnande genom vilket en myndighet uppställt ett förbehåll för utlämnande får överklagas särskilt (se 6 kap. 7 § första stycket 2). Enligt denna ordning har endast den som har begärt att få ta del av handlingen (sökanden) rätt att överklaga, vilket har motiverats med skyndsamhetskravet som ofta anses ha avgörande betydelse när offentlighetsprincipen ska tillämpas (se prop. 1975/76:160 s. 203 f.).

6. Ett avslag på en begäran att få uppgifter utlämnade eller ett beslut om förbehåll som meddelas enligt någon annan författning än tryckfrihetsförordningen eller offentlighets- och sekretesslagen kan dock inte överprövas enligt 6 kap. 7 §. Detta innebär att beslut som fattas enligt t.ex. rättegångsbalken eller med stöd av allmänna rättsprinciper inom förvaltningsförfarandet inte prövas enligt denna bestämmelse (jfr "Videobanden" NJA 2002 s. 433 och RÅ 2001 ref. 27).

Partsinsyn enligt rättegångsbalken

7. Den som är part i ett mål eller ett ärende hos domstol har på grund av rätten till insyn i handläggningen rätt att ta del av handlingar och annat material i målet eller ärendet. Partsinsynsrätten syftar bl.a. till att tillgodose partens behov av insyn för att kunna utföra sin talan i målet eller ärendet. Insynsrätten har ansetts utgöra en så grundläggande rättssäkerhetsprincip att den inte uttryckligen har slagits fast i rättegångsbalken.

8. I 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen regleras vad som gäller vid en konflikt mellan olika sekretessregler och rätten till partsinsyn. Av bestämmelsens första stycke framgår att sekretess inte hindrar att en part i mål eller ärende hos domstol eller myndighet – med utnyttjande av partsinsynen – tar del av en handling eller annat i målet eller ärendet. Bestämmelsen i sig ger emellertid inte någon rätt till insyn utan denna rätt måste i stället följa av t.ex. rättegångsbalken eller andra förfarandebestämmelser (se prop. 2016/17:68 s. 35 f. och s. 67).

9. Partsinsynen kan dock begränsas i vissa fall. Undantag från rätten till partsinsyn kan enligt 10 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen göras endast om det med hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att materialet inte röjs. I bestämmelsens andra stycke anges att sekretess aldrig hindrar part att ta del av dom eller beslut i mål eller ärende och att sekretess inte heller kan begränsa en parts rätt enligt rättegångsbalken att få ta del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörande av ett mål eller ärende.

10. Högsta domstolen har i rättsfallet ”Bildfilerna I” NJA 2008 s. 634 konstaterat att ett avgörande som innefattar en tillämpning av den rätt till partsinsyn som följer av rättegångsbalken inte kan anses utgöra en prövning

enligt tryckfrihetsförordningens eller offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser om utlämnande av allmänna handlingar. Ett sådant beslut ska i stället överklagas enligt den ordning som följer av rättegångsbalken (jfr 49 kap. 3 § och 54 kap. 5 § rättegångsbalken).

11. Rätten att ta del av allmänna handlingar enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen påverkas inte av rätten till partsinsyn enligt rättegångsbalken. Även den som är part kan alltså begära att få ut en handling enligt tryckfrihetsförordningen i stället för enligt rättegångsbalken. Eftersom partsinsynen ger en mer vidsträckt rätt till insyn kan dock domstolen, så länge inget annat anges, i regel utgå från att en part vill få frågan om utlämnande av en handling prövad enligt rättegångsbalken (se ”Videobanden” samt prop. 2016/17:68 s. 82 och 112).

Förbehåll enligt 6 kap. 1 § rättegångsbalken

12. I 10 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen regleras möjligheten att ställa upp förbehåll när sekretessbelagda uppgifter lämnas ut till en part. Tidigare ansågs det inte möjligt att uppställa ett sådant förbehåll i ett förfarande enligt rättegångsbalken, eftersom det saknades bestämmelser där som medgav en sådan inskränkning (se ”Videobanden” och ”Bildfilerna II” NJA 2008 s. 883). Genom en lagändring 2017 infördes dock ett nytt tredje stycke i 6 kap. 1 § rättegångsbalken som medger att förbehåll uppställs även i ett förfarande enligt rättegångsbalken.

13. Lagtekniskt har denna ändring genomförts genom att det uttryckligen i 6 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken anges att en parts rätt att fritt förfoga över sådana sekretessbelagda uppgifter som parten har rätt att ta del av enligt rättegångsbalken kan förenas med ett förbehåll *i enlighet med* 10 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen. I 4 § har också införts ett nytt andra stycke

av vilket följer att ett förbehåll som meddelas *enligt* 6 kap. 1 § rättegångsbalken aldrig får innebära ett förbud för parten att ta del av själva handlingen (jfr prop. 2016/17:68 s. 92 f.).

Överklagande av beslut om förbehåll enligt 6 kap. 1 § rättegångsbalken

14. Av lagtextens utformning och ordalydelsen i 10 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen framgår alltså att ett förbehåll som uppställs vid ett utlämnande med stöd av 6 kap. 1 § rättegångsbalken görs enligt rättegångsbalken. Ett beslut om ett sådant förbehåll innebär också en tillämpning av den rätt till partsinsyn som följer av rättegångsbalken och kan därför inte anses uppställt enligt någon annan ordning (se ”Bildfilerna I”, ”Videobanden” och SOU 2010:14 s. 392; jfr även prop. 2016/17:68 s. 113).

15. Det sagda innebär att 6 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen inte är tillämplig vid ett överklagande av ett förbehåll som uppställs efter utnyttjande av den rätt till partsinsyn som följer av rättegångsbalken (jfr p. 6). Ett beslut om sådant förbehåll i ett pågående mål enligt rättegångsbalken får därför överklagas endast i samband med dom eller slutligt beslut i målet (jfr p. 10 och 49 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken).

Bedömningen i detta fall

16. Av tingsrättens beslut framgår att förbehållet har uppställts enligt rättegångsbalken i ett pågående förfarande och har därmed inneburit en tillämpning av den rätt till partsinsyn som följer av rättegångsbalken. Beslutet är därför ett beslut under rättegång som endast får överklagas i samband med dom eller slutligt beslut i målet. Hovrätten borde därför inte ha prövat Ullareds överklagande i sak utan i stället avvisat detta. På grund härav ska hovrättens beslut undanröjas och Ullareds överklagande avvisas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Agneta Bäcklund, Svante O. Johansson, Dag Mattsson och Stefan Reimer (referent)
Föredragande har varit justitiesekreteraren Cecilia Andgren